

3. samm: Töökeskkonna ohuteguritega seotud riskide suuruse hindamine

Mis on 3. sammu eesmärgid? Mis on riskianalüüsi meeskonna ülesanded?

Kuidas kaasata töötajaid?

Kuidas moodustada riskide hindamise ekspertgruppi?

Mis on riskide hindamise ekspertgrupi ülesanded?

Kuidas hinnata riske?

Töötaja tervis

Töötaja psühhosotsiaalne heaolu

Töö ja tulemuslikkus

Majanduslik kahju

Keskkond

Summaarne risk

Riskid

Risk (töötaja tervis)

Risk (töötaja psühhosotsiaalne heaolu)

Risk (töö ja tulemuslikkus)

Risk (majanduslik kahju)

Risk (keskkond)

Summaarne risk

3. sammu eesmärgid

NB!

Käesoleva sammu eesmärgid:

- ekspertgrupi moodustamine
- ekspertgrupi töö - riskide hindamine

Mis on riskianalüüsi meeskonna ülesanded?

Riskianalüüsi meeskonna liikmetel on soovitatav:

1. kaasata töötajad
2. moodustada riskide hindamiseks ekspertgrupp või vajadusel mitu ekspertgruppi

Kuidas kaasata töötajaid?

Riskianalüüsi protsessis (sh riskihindamises) peaksid aktiivselt osalema kõik töötajad.

Kui ettevõtte ka tegelikult soovib luua tähelepanelikkuse ja positiivse suhtumise õhkkonda töökeskkonna, tööohutuse ja tervishoiu suhtes, siis muutub äärmiselt oluliseks *usalduse* loomine töötajate ja tööandja vahel.

Töötajate kaasatus riskianalüüsi läbiviimisesse ja töökeskkonna paremaks muutmisele tähendab, et iga töötajat koheldakse kui unikaalset isiksust, mitte kui masina osa või tööprotsessi teenindajat. Iga töötaja peaks olema kaasatud ettevõtte ees seisvate eesmärkide (sh töökeskkonna paremustamine) täitmisesse. Iga töötaja panust riskianalüüsi ja riskide hindamisel peetakse väärtuslikuks.

Töötajat peetakse kompetentseks:

- andma hinnanguid eelkõige iseenda töö ja töötamiskohaga seotud töökeskkonna kohta
- tegema ettepanekuid töökeskkonna paremustamiseks ja ohutegurite mõju vähendamiseks või likvideerimiseks

Vaata lisaks:

töötaja õigused; töötaja kohustused; tööandja õigused; tööandja kohustused

Praktilised tegevused töötajate kaasamiseks:

- informeeri
- kuula töötajate seisukohti, vajadusel täpsusta
- argumenteeri, kuid ära vaidle
- nõusta
- motiveeri
- kaasa tegevusse, delegeeri ülesandeid, loo koostöö õhkkond
- kirjelda töötajat puudutavat muutust selleks, et vähendada töötaja resistentsust muudatuse suhtes
- kirjelda tulemust
- vajadusel tule toime emotsioonidega

Vaata lisaks:

Digitaalne õppevahend **MUUTUSTE JUHTIMINE** on ühte teemat käsitlev veebipõhine õpikeskkond, mis koosneb:

- loengu videost (45 min)
- esitlusmaterjalidest (pildi vormis loengu video kõrval)
- õppematerjalidest – väljaprintimiseks (PDF formaadis. Kui teil arvutis ei ole programmi, mis võimaldaks teil PDF faile lugeda, siis on teile lisatud interneti link selle arvutiprogrammi tasuta allalaadimiseks)
- loengu helisalvestusest (MP3 formaadis)

Digitaalsel õppevahendil **MUUTUSTE JUHTIMINE** käsitletavat teemasid:

- muutuste juhtimine professionaalses organisatsioonis
- muutuste organiseerimine
- argumendid muutuse poolt ja vastu
- töötajate käitumuslikud reaktsioonid muutustele: halvatus, identiteedi kaotus, negativism ja viha, desorientatsioon
- töötajate ootused
- resistentsus muutuste suhtes: põhjused organisatsiooni ja töötaja tasandil
- resistentsuse ületamine juhtimise tasandil
- manipuleerimine

Kuidas moodustada riskide hindamise ekspertgrupp?

Riskide hindamise ekspertgrupp soovitatakse kaasata nii tööandja kui töötajate esindajaid:

- töörühma ehk riskianalüüsi meeskonna liikmeid
- töökeskkonnaspetsialist
- töökeskkonnanõukogu liikmeid

- töökeskkonnavolinik(ke)
- tööhügieenik
- ergonom
- tööpsühholoog
- teisi (töö)keskkonna, tööohutuse ja tervisekaitse spetsialiste
- töötajaid
- töökeskkonna spetsialiste väljapoolt ettevõtet

Spetsialistide kaasamine on vajalik juhul kui ohtude tekkimine ja nende mõju ei ole ettevõttes selge. Lisateabe omamine aitab hinnata ja analüüsida riske. Sellist teavet omavad tööinspeksioon, tervisekaitseamet, töötervishoiukeskus, töötervishoiuteenistused jt.

Mis on riskide hindamise ekspertgrupi ülesanded?

Ekspertgrupi liikmetel on soovitatav:

1. leppida kokku ja otsustada, millist riski suuruse hindamise meetodit hakatakse kasutama riskide hindamisel
2. leppida kokku ja otsustada, kas hinnatakse riski töötaja tervisele või ka teisi riske
3. leppida kokku ja otsustada, kas riski hinnatakse töötamiskohtade kaupa või mõnel muul antud ettevõtte jaoks sobivamal viisil (näiteks, struktuuriüksuste kaupa)
4. viia läbi riskide hindamine

Kuidas hinnata riske?

Riski hindamise meetodeid on mitmeid.

Vaata lisaks:

ohutegurid; riskianalüüs; hindamine; statistiline lähenemine; mõõtmine; normid; riskitundlikud töötajad

Riski hindamise eesmärk on töötajate tervise ja ohutuse kaitsmine. Riski hindamine aitab minimeerida võimalust, et töötajad saavad tööga seotud tegevuste tõttu kannatada. **Seetõttu käsitletakse kõige olulisema riskina riski töötaja tervisele:**

- Risk (töötaja tervis)

Riski suurust hinnatakse tagajärje raskuse ja kahju tekkimise tõenäosuse suhtes.

Riski suurus = tõenäosus x tagajärg

- tõenäosus = tagajärje esinemise prognoos
- tagajärg = see, mis töökeskkonna ohuteguri mõjul võib tekkida

Riski suuruse hindamisel soovitatakse arvesse võtta:

- konkreetse ohuteguri esinemise sagedust (tööandja töökeskkonna ohutegurite küsimustik TOK tulemused)

Selleks, et hinnata riski suurust, tuleb riskide hindamise ekspertgrupil hinnata nii tõenäosust kui tagajärge ning anda vastavalt kaks eksperthinnangut.

Tagajärgede ohtlikkuse hindamisel soovitatakse arvesse võtta tööandja hinnanguid töökeskkonna ohuteguri esinemise kohta ja (TOK) töötaja hinnanguid töökeskkonna ohutegurite häirivuse kohta

Riski kalkulaator kasutab riski suuruse hindamist vastavalt Suurbritannia tervishoiu ja tööohutuse juhtimise standardile BS 8800.

Riski hindamise (riski suuruse määramise) maatriks

RISKI HINDAMISE MAATRIKS				
TAGAJÄRG →				
	Vähene	Ohtlik ehk kahjulik	Väga ohtlik	
TÕENÄOSUS ↓	Ebatõenäoline ehk võimatu	Olematu risk ehk tühine	Vähene risk ehk talutav	Lubatav risk ehk ohustav
	Vähetõenäoline ehk võimalik	Vähene risk ehk talutav	Lubatav risk ehk ohustav	Lubatav risk koos kontrollimisega ehk kahjustav ±
	Tõenäoline	Lubatav risk ehk ohustav	Lubatav risk koos kontrollimisega ehk kahjustav ±	Lubamatu risk (sh eluohtlik risk)

Töötaja tervis

Tervis on täieliku füüsilise, vaimse ja sotsiaalse heaolu seisund, mitte ainult haiguse või nõruse puudumine (Maailma Terviseorganisatsiooni definitsioon aastast 1946)

Vaata lisaks:

tervis; tervishoid; kutsehaigused; tööõnnetus

Töötaja psühhosotsiaalne heaolu

Psühhosotsiaalne heaolu on näitaja, mille abil väljendatakse kokkuvõtlikult inimese vaimset ja sotsiaalselt tervist või seda, kas tal on hea olla.

Psühhosotsiaalne heaolu on töötaja subjektiivne hinnang oma heaolule, mis hõlmab emotsionaalselt seisundit (tööga seotud positiivsed ja negatiivsed elamused), oma toimetulekut ja rahulolu tööga ja eluga üldisemalt.

Vaata lisaks:

psühholoogilised ohutegurid; psühhosotsiaalsed faktorid; vaimne tervis ehk psühholoogiline heaolu; tööstress; tööstressorid; stress; stress kui üldise kohanemise sündroom; stressi tagajärjed, stressist põhjustatud haigused; stressiga toimetuleku mudel; tööpingetega toimetulek

Vaata lisaks:

Digitaalne õppevahend **TÖÖSTRESS** on ühte teemat käsitlev veebipõhine õpikeskkond, mis koosneb:

- loengu videost (45 min)
- esitlusmaterjalidest (pildi vormis loengu video kõrval)
- õppematerjalidest – väljaprintimiseks (PDF formaadis. Kui teil arvutis ei ole programmi, mis võimaldaks teil PDF faile lugeda, siis on teile lisatud interneti link selle arvutiprogrammi tasuta allalaadimiseks)
- loengu helisalvestusest (MP3 formaadis)

Digitaalet õppevahendil **TÖÖSTRESS** käsitletavat teemat:

• stressi dünaamika • tööstress elukutsete järgi • stressorite tüübid • läbipõlemine • läbipõlemise staadiumid • potentsiaalsed stressorid tööl • A-tüüpi isiksus • stressiga toimetulek • juhi isiksuse balanss • sotsiaalne toetus • juhi tööstress • juhtide läbipõlemine • õpetaja tööstressorid • õpilase stressorid koolis

Töö ja tulemuslikkus

Töö ja tulemuslikkus on näitaja, mille abil väljendatakse kokkuvõtlikult tööoperatsioonide, –protsesside ja –tsüklike häireteta toimumist ning nõutaval tasemel produktiivsust ettevõttes

Majanduslik kahju

Majanduslikku kahju iseloomustavad ettevõtte erinevate ressursside kaod, mida saab väljendada rahaliselt.

Näide: majandusliku kahju tekkepõhjused võivad olla töötaja haigestumine, töötaja lahkumine, praagi suurenemine, kvaliteedi langus, klientide rahulolematuse, organisatsiooni maine langus jms.

Keskkond

Keskkond võib olla üldmõiste ning hõlmata erinevaid valdkondi, näiteks majanduslik keskkond, sotsiaalne keskkond, looduslik keskkond. Käesolevas töövahendis (kontoritöö OTT) hinnatakse riski looduslikule keskkonnale (ökoloogiline, bioloogiline)

Summaarne risk

Summaarne risk on koefitsient so erinevate riskide summa jagatud arvesse võetud riskide arvuga

Riski kalkulaatorid

Risk (töötaja tervis)

Risk (töötaja psühhosotsiaalne heaolu)

Risk (töö ja tulemuslikkus)

Risk (majanduslik kahju)

Risk (keskkond)